

A L'ESCOLA A PEU
CAMÍ ESCOLAR
SON PISÀ

Ajuntament de Palma

A l'escola a peu Camí escolar de Son Pisà CEIP Son Pisà

CEIP SON PISÀ

Dades de contacte

Adreça: carrer de Fèlix Escobar, núm. 2

Telèfon 971 730 522

A/e ceipsonpisà@educació.es

<http://c07013401.eduwebs.caib.es/>

1. QUÈ ÉS UN CAMÍ ESCOLAR?

És un itinerari senyalitzat i segur que poden seguir els nins i nines en els trajectes d'anada i tornada de l'escola. El camí té un origen (un o diversos punts de partida) i un final del trajecte, que sempre és el centre escolar.

Això vol dir, que els infants van tots sols a peu pel carrer o amb companys de diferents edats per l'itinerari que té les condicions de més seguretat. També poden anar acompanyats d'altres persones adultes de la seva pròpia família o persones voluntàries, que participen en els acompanyaments.

En termes generals, a totes les ciutats europees, i Palma no n'és una excepció, ha minvat la presència d'infants al carrer a partir de l'ús generalitzat del cotxe i el deteriorament de l'espai urbà com a espai de convivència ciutadana. Encara que a partir dels 8 anys els nins i les nines tenen la capacitat per a moure's tots sols per la ciutat, a la pràctica no ho fan. Les actituds parentals de protecció no afavoreixen l'autonomia dels infants i, de fet, la majoria mai no van tots sols a l'escola, sinó que hi solen anar acompanyats d'una persona adulta. En el 70% dels casos són els pares i les mares qui fan els acompanyaments.¹

D'altra banda, caminar és una activitat saludable², la manera més senzilla de fer esport perquè incorpora l'exercici físic d'una forma natural i quotidiana. Anar a peu, a més a més, és econòmic, ecològic i ràpid, sobretot en els desplaçaments curts.

Antecedents

A Europa són iniciatives que neixen als països nòrdics i que s'han estès sobretot a Itàlia entorn del moviment "La citta dei bambini" (1991), projecte que inspira el pedagog Francesco Tonucci. Un dels primers projectes tenia com a objectiu retornar l'autonomia als infants en el procés d'anar i tornar de l'escola: "A scuola ci andiamo da soli".

¹ Audi Attitudes "Los niños, las ciudades y la seguridad vial: una visión a partir de la investigación" (2009)

² Segons l'Enquesta Nacional de Salut 2011-2012 per a la població infanto-juvenil (2 a 17 anys), un 26 dels infants i joves de Balears tenen sobrepès i un 9% obesos, 7 punts per sobre de la mitjana estatal.

A França i als països francòfons aquestes experiències reben el nom genèric de *Pedibus*, Com a exemple, només a la zona de *Grand Lyon* s'han desenvolupat 152 línies de *Pedibus* des de l'any 2007. A la Gran Bretanya es coneix com a *walking bus* i a Alemanya com a *Schulwegbegleitu*.

A l'Estat espanyol, aquesta iniciativa ha estat promoguda sobretot a Barcelona, on el curs escolar 2012-2013 ja hi havia 44 camins escolars. També s'ha aplicat a altres ciutats com a Saragossa o Segòvia.

A Palma el primer camí escolar que s'ha posat en marxa és el de Son Gotleu, camí que encercla tots els centres educatius del barri: CEIP Gabriel Vallseca, Corpus Christi, CEIP Joan Capó, Escoleta Sant Josep Obrer i CEIP Es Pont. Tot seguit es va engegar el camí escolar de Can Capes entorn del Col·legi La Milagrosa.

L'Ajuntament de Palma promou en el Pla de Mobilitat Sostenible (PMUS) els camins escolars com una de les mesures per impulsar hàbits de mobilitat més sostenibles i segurs a través de la participació, conscienciació i informació.

2. OBJECTIUS DEL CAMÍ ESCOLAR

Objectius generals:

Afavorir una mobilitat sostenible i la mobilitat a peu a ciutat

Facilitar la mobilitat autònoma dels nins i LES nines en els seus trajectes escolars

Objectius específics:

Millorar el coneixement del barri

Millorar la capacitat d'orientació.

Identificar les situacions de perill / seguretat viària

Assolir hàbits de vida més saludables

Reduir les emissions de CO2

Reduir la congestió dels vehicles

3. QUI PARTICIPA EN EL CAMÍ ESCOLAR

Els infants

La població diana és l'alumnat del cicle superior de l'educació primària (cinquè i sisè), si bé es considera que a partir dels 8 anys poden començar a anar tots sols a l'escola, i, també, tenen capacitats per a identificar els perills de la via pública.

Les famílies

La participació de les famílies es pot canalitzar a través de les AMIPA, però el projecte de camí escolar s'adreça a totes les famílies de l'escola, siguin membres de l'associació o no.

La participació de les famílies pot tenir diferents nivells: com a acompanyants voluntaris als desplaçaments, en la valoració de la seguretat dels itineraris o simplement com a usuaris dels itineraris, ja que als seus desplaçaments a peu es beneficiaran de les millores de l'entorn urbà i de la percepció de seguretat.

Al CEIP Son Pisà hi ha constituïda una associació de pares i mares.

El centre educatiu

És important que els objectius del camí escolar es puguin incorporar a les àrees curriculars i que es puguin posar en marxa dinàmiques participatives a la fase de diagnòstic i disseny del projecte amb els infants (treball d'aula, coneixement de l'entorn...).

El centre escolar ha de tenir un paper actiu a les diferents fases i propostes del projecte, a l'hora de passar les enquestes, a les accions de divulgació a les famílies, a la posada en funcionament d'activitats educatives...

Les associacions i els establiments del barri

Es parteix del supòsit que una mobilitat sostenible afavoreix a tots els veïns i veïnades del barri. És convenient fer partícips les associacions del barri i també els establiments (comerços, oficines, apotecaries...) que es trobin a peu del camí escolar com a col·laboradors del projecte. És el que algunes iniciatives anomenen **comerç amic**.

S'ha identificat a la zona diversos negocis i establiments comercials, que podrien formar part del projecte. També altres serveis de referència comunitària com l'OAC-Sant Ferran o el Centre de Salut de Son Pisà.

El barri compta amb una associació de veïnats molt activa: l'Associació de Veïns de Can Dameto-Son Pisà.

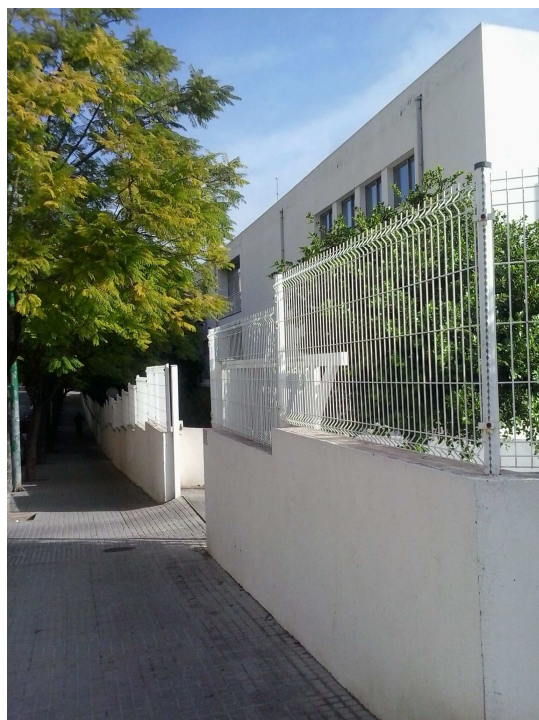
L'Ajuntament de Palma

Diverses àrees i serveis estan implicats en el camí escolar

Àrees	Personal tècnic	Telèfon	A/e
Educació, Família, Majors i Immigració	Margalida Simonet, tècnica del Servei de Família	971 228 756 ext. 7723	msimonet@palma.cat
Seguretat Ciutadana	Joan Clar Tècnic en Intervenció Socio-policia	971 225 518	jfclar@pol.palma.es
	Andreu Ferrà Oficial del Departament d'Educació Viària	971 22 55 00 ext. 2027	aferra@pol.palma.es
Mobilitat	Mateu Maimó Rosselló Cap de Secció de Senyalització	971 225 522 ext. 2415	maimo@mob.palma.es
	José Manuel Mira ITOP-cap de la UT d'Inspecció	971 225 522 ext. 2408	jmira@mob.palma.es
Infraestructures	Felisa Morell Departament de Vialitat	971 764 800 ext.5044	fmorellv@palma.es

4. EL CEIP SON PISÀ

Centre educatiu públic amb tres nivells educatius infantil, primària i secundària El CEIP Son Pisà és un dels darrers centres educatius que s'han construït a Palma. Va començar a funcionar en el curs 2006/2007.

En el curs 2014/2015 el centre compta amb un total de 628 alumnes distribuïts en 9 aules d'educació infantil, 18 aules d'educació primària,

Nivells educatius	Alumnes
Infantil	188
Primària. Cicle inicial	153
Primària. Cicle mitjà	145
Primària. Cicle superior	142
TOTAL	628

L'horari és de jornada continuada de 9h a 14h.

L'escola ofereix un servei d'aula matiner a aquelles famílies que pel seu horari laboral o personal tenen la necessitat de deixar els fills abans de les 9'00h, tant de manera continuada com a dies determinats. Es tracta d'un servei d'horari flexible entre les 7'45 i les 9h.

Altres serveis que ofereix és el de menjador escolar, fins a les 15'30h i activitats extraescolars des de les 15'30h a les 16'30h, si bé algunes encara s'allarguen una hora més.

La referent del projecte és la directora del centre, Charo Sánchez, durant el curs 2014/2015.

Pels canvis en la direcció, a partir del curs 2015/2016 serà Eduardo Arroyo.

5 FASES DEL PROJECTE

El projecte de camí escolar de Son Pisà s'ha executat en diferents fases i cursos escolars. En la seva globalitat no s'implementaria fins al curs 2014/2015.

5.1. ANÀLISI DE L'ESPAI PÚBLIC

a. La barriada de Son Pisà / Son Dameto

El CEIP Son Pisà es troba a la barriada de Son Dameto, si bé l'etimologia del seu topònim respon a la possessió veïnada de Son Pisà. Un part de les terres de Son Pisà foren parcel·lades els darrers anys, transformació que donà lloc a nous carrers, a l'escola i al parc. Les cases de Son Pisà estigueren abandonades durant les darreres dècades del segle XX, fins que amb l'aprovació del pla parcial de Palma, es reformaren per evitar la desaparició d'una de les poques cases de possessió ciutadanes que quedaven.

Son Dameto ocupa 53 hectàrees entre el carrer de Pasqual Ribot, l'avinguda de Sant Ferran i el carrer de la Llibertat. Agafa el nom d'una antiga possessió ubicada a les terres de l'actual barri . El procés urbanitzador va començar durant els anys 60 com a resposta al creixement econòmic i a l'arribada de famílies treballadores de la península. S'aixecaren

majoritàriament edificis aïllats de caràcter plurifamiliar, que alternen amb zones de plantes baixes. A diferència d'altres barriades, algunes infraestructures bàsiques es torbaren a arribar-hi.

Son Dameto, i els barris veïnats de Son Cotoner, Es Fortí o Camp d'en Serralta són dels barris més poblats de Palma i amb més densitat de població.

b. Connectivitat a través del transport públic

El CEIP Son Pisà està connectat en transport públic a través de les **línies 7 i 8 de l'EMT**.

- Línia 8 Son Roca, freqüència mitjana de pas els dies feiners de 8 minuts. Aturada al carrer de Francesc Martí i Móra, des del centre de Palma i en direcció contrària, al carrer de Pasqual Ribot
- Línia 7 Son Rapinya, freqüència mitjana de pas en dies feiners de 9 minuts. Aturada al carrer de la Llibertat des del centre de Palma i en direcció contrària al carrer de Barrera

També hi ha una **estació de Bicipalma** al carrer de la Llibertat, just devora la cantonada amb l'avinguda de Sant Ferran. La zona no disposa de carril bici i, per tant, s'ha de circular per la calçada. El servei de Bicipalma només és permès a les persones adultes i a majors de 16 anys, amb autorització paterna.

Disponibilitat d'estacionaments públics

Aparcament en superfície al carrer de Martí Boneo. Les places no són de pagament. La disponibilitat de places vacants és molt limitada a la franja de matí, ja que a més dels residents és utilitzat pel personal que treballa a les oficines municipals del Quarter de Sant Ferran.

El CEIP disposa també d'un aparcament en superfície d'ús exclusiu del personal, amb una capacitat d'unes 40 places

c- Serveis de referència comunitària

Quarter de Sant Ferran

Avinguda de Sant Ferran, núm.42

Tel. 971 225 000

Seu central de la Policia Local de Palma. Constitueix un dels indrets identificadors del barri. Està obert les 24 hores del dia.

A més de les dependències de la Policia local, s'hi ubiquen altres serveis de l'Ajuntament de Palma, com el departament de Mobilitat i l'Oficina d'Atenció Ciutadana

Oficina d'Atenció a la Ciutadania (OAC) Sant Ferran

Avinguda Sant Ferran, núm.42

Tel. 971 225 511

L'OAC és el punt de contacte amb la ciutadania. Ofereix serveis d'informació general del municipi, registre, realització de tràmits i gestions (certificat de residència, d'empadronaments, targeta ciutadana...)

Horari: de les 8'30 a les 14 h de dilluns a divendres.

Casal de Barri Son Espanyolet

Carrer d'Antoni Maria Alcover, núm. 45

Tel. 971 225 900

Depèn de l'Ajuntament de Palma encara que estigui gestionat per una entitat privada. S'hi realitzen activitats d'oci i temps lliure per a persones majors de 16 anys, els horabaixes, de dilluns a divendres de les 16'30 a les 21'15 h

Escola d'Infants de Son Espanyolet

Carrer de Ramiro de Maeztu, núm. 2

Tel. 971 738 167

Centre per a infants de 0 a 3 anys. És un dels 11 centres que gestiona i administra el Patronat d'escoles d'infants de Palma. L'horari és de 9h a les 17h (com a hora màxima de sortida) i des de les 7.30 a les 9 h funciona un servei d'acollida

CEPA-La Balanguera

Carrer de Ramiro de Maeztu, núm. 2

Tel. 971 73 02 65

Centre de titularitat pública de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear.

Activitats els horabaixes, si bé el servei de secretaria és obert al públic alguns matins (dijarts i divendres de les 10 a les 12 h)

Centre de Salut Son Pisà

Carrer de Vicenç Joan Rosselló Ribas, núm. 65

Tel. 971 283 560

Atén una població de més de 20.000 persones amb tots els serveis propis d'un centre de salut: medicina de família, pediatria i atenció a l'infant, consulta d'infermeria, comare...

L'horari d'atenció és de dilluns a dijous de les 8h a les 21h i els divendres de les 8h a les 19h.

Centre d'Educació Infantil Mamá Osa

Carrer de Son Calbet, núm. 7

Tel. 971 733 837

A/e mamaosa@ono.com

www.mamaosa.es

Centre educatiu de 0 a 3 anys de titularitat privada en funcionament des de l'any 1997

L'horari d'atenció és de les 7'30h a les 18'30h

Associació de veïnats de Son Dameto Son Pisà

Adreça: Vicenç Juan i Rosselló, núm. 34

Tel. 971 281 111

A/e info@avvsondameto.com

<http://www.avvsondameto.com/index.html>

L'associació té un local amb una ampla oferta d'activitats. Obren diàriament amb independència de la realització d'activitats.

5.2. ANÀLISI DE LA MOBILITAT

a. La mobilitat de l'alumnat

Passi de les enquestes de mobilitat

Nivells educatius: 5è i 6è d'educació primària

Nre. enquestes: 134 (70 corresponen a 5è i 64 a 6è), d'un total de 142 alumnes matriculats a cicle superior en el curs 2014-2015. El percentatge de resposta ha estat del 94%.

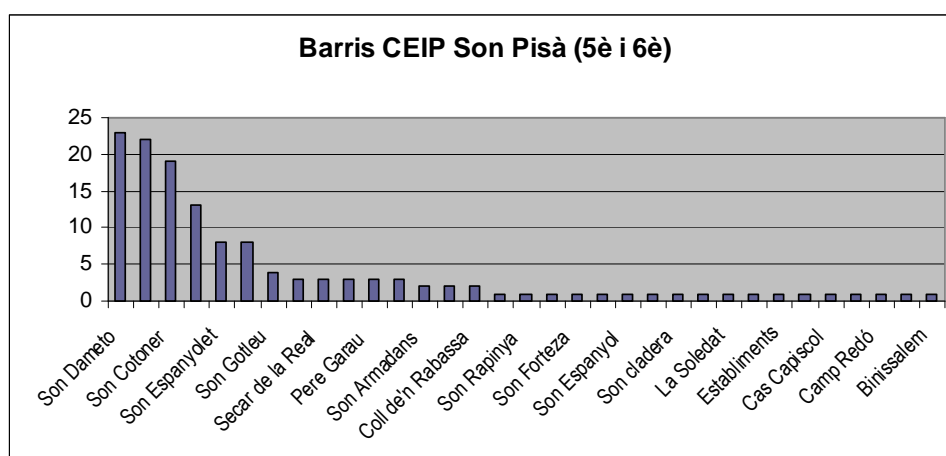
Totes les enquestes es varen contestar en el mes de novembre de 2014 en el domicili familiar. Aquest procediment ha comportat algunes deficiències en el tractament de la informació, ja que el nombre de variables incompletes ha estat superior que en altres processos.

L'exploració estadística de les enquestes ha estat assumida pels serveis municipals.

La mostra ha permès conèixer els hàbits dels desplaçaments escolars dels nins i les nines, el grau d'autonomia amb què es desplacen, els sistemes de transport que fan servir (vehicle privat, transport col·lectiu, bicicleta, a peu...), la distància que hi ha entre el seu domicili i el centre escolar, la percepció sobre l'itinerari que se segueix ...

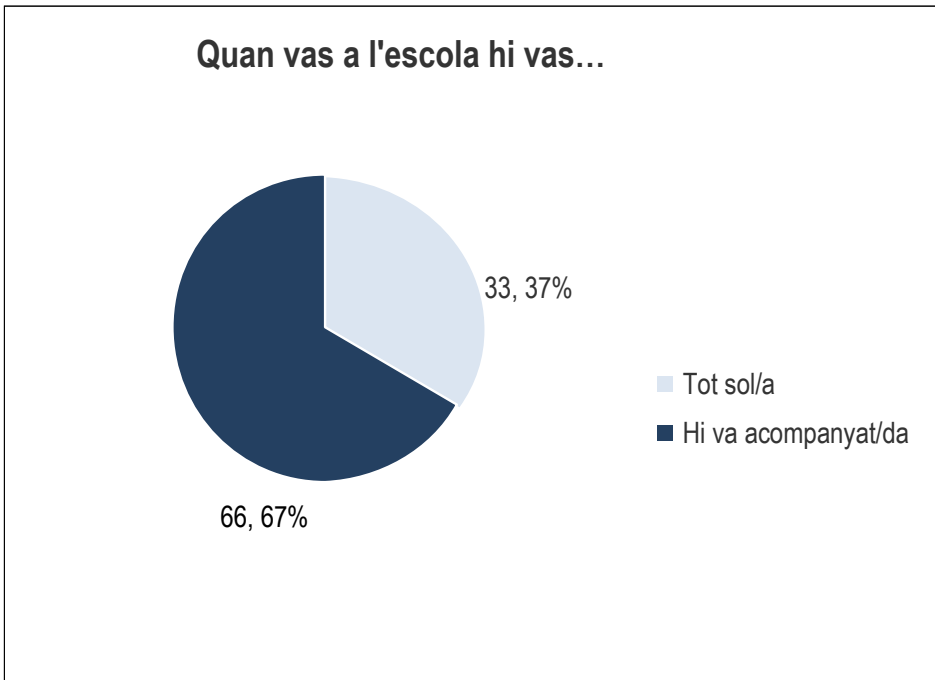
Informe de mobilitat de l'alumnat

Un percentatge important de l'alumnat resideix a barris de proximitat. Son Dameto, Camp d'en Serralta, Son Cotoner i es Fortí, per aquest ordre, concentren el 56,6% dels alumnes enquestats. Així mateix, s'hi troben escolaritzats infants residents a barris allunyats del CEIP Son Pisà (Establiments, Son Cladera, Son Gotleu...) i, fins i tot, a altres municipis.

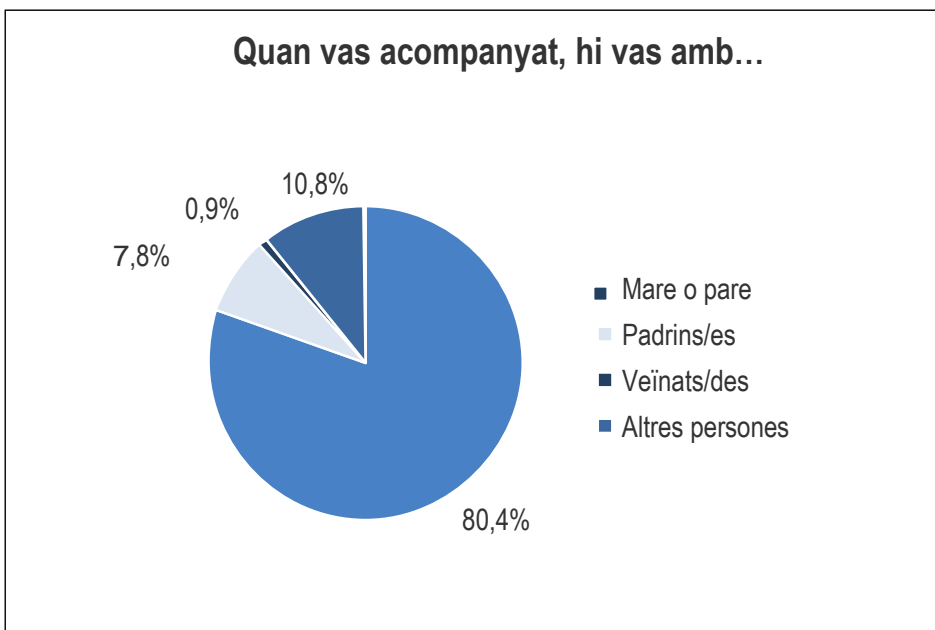

1. Grau d'autonomia en els desplaçaments

La majoria de vegades els alumnes acudeixen al centre escolar acompanyats d'una persona adulta, només en un 33% de les situacions els alumnes es desplacen sols.

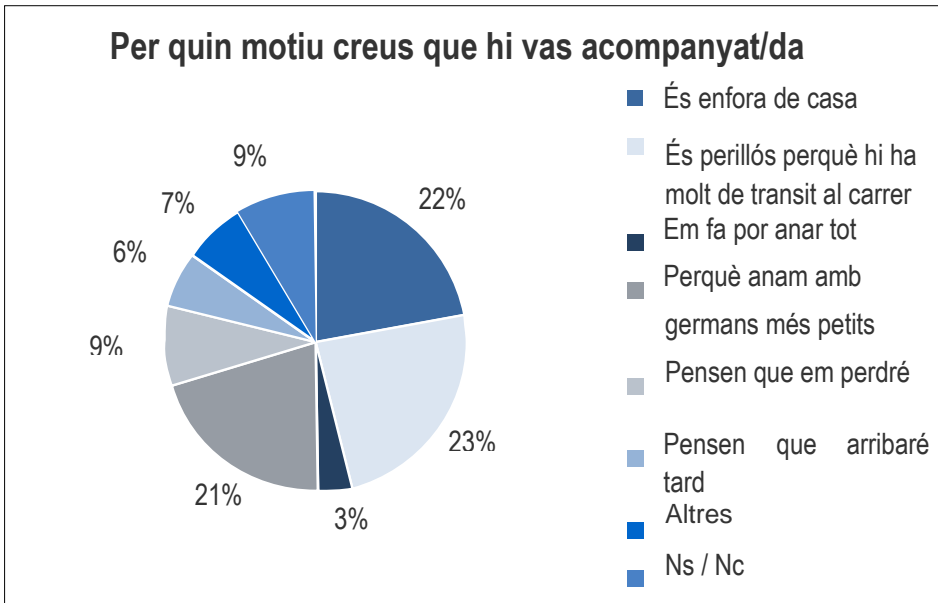

Pel que fa a les relacions que s'estableixen en els acompanyaments, s'observa una dependència molt elevada en aquesta tasca dels pares i de les mares (un 80% dels casos).

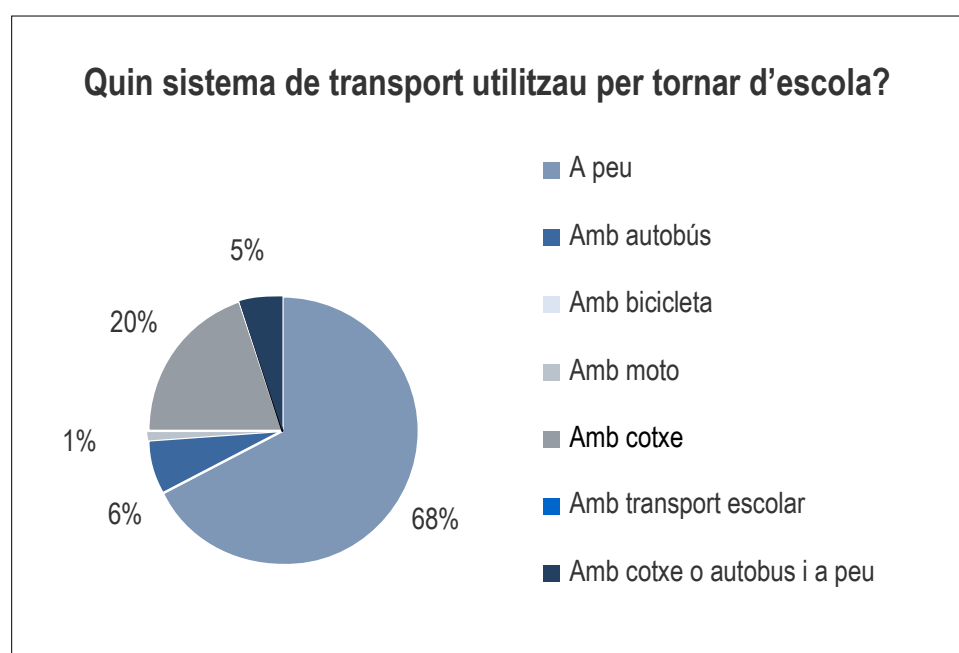
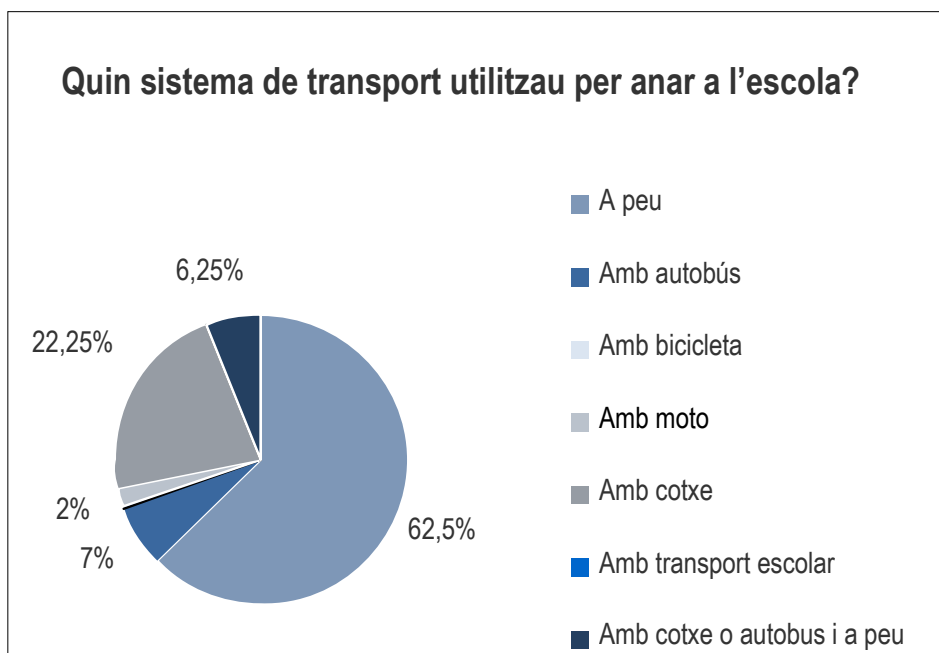
3. Motiu de l'acompanyament

La inseguretat viària (23%), la llunyania del domicili familiar (22%) i el fet de desplaçar-se acompanyats de germans més petits (21%) són, segons els infants, els motius pels quals no van tot sols a l'escola. En aquests tres supòsits es tracta de variables derivades del context. La variable amb menor puntuació es refereix a la por d'anar tots sols (3%), indicativa d'una baixa percepció d'inseguretat respecte de l'entorn.

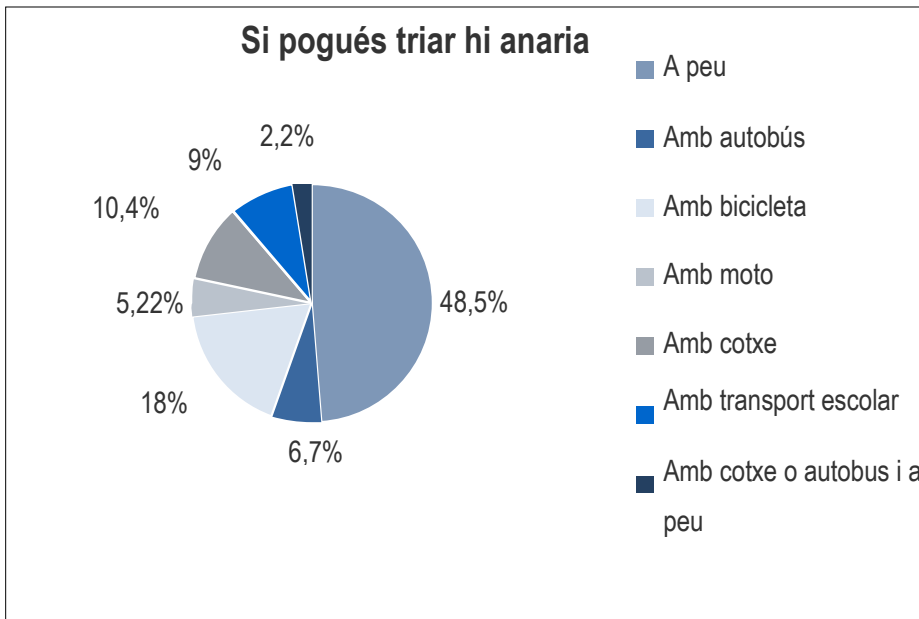
4. Sistema de transport utilitzat en les anades i tornades

Destaca positivament que la majoria dels alumnes es desplacen a peu a l'escola i només un 22% a l'anada i un 20% a la tornada fan ús del vehicle privat. Aquest fet es relaciona amb el lloc de residència familiar. A més del cotxe els alumnes que viuen a barris allunyats utilitzen les línies de l'EMT (7% a l'anada i 6% a la tornada) o combinen transport col·lectiu i privat (6% a l'anada i 5 % a la tornada). No s'observen gairebé diferències entre l'anada i la tornada.

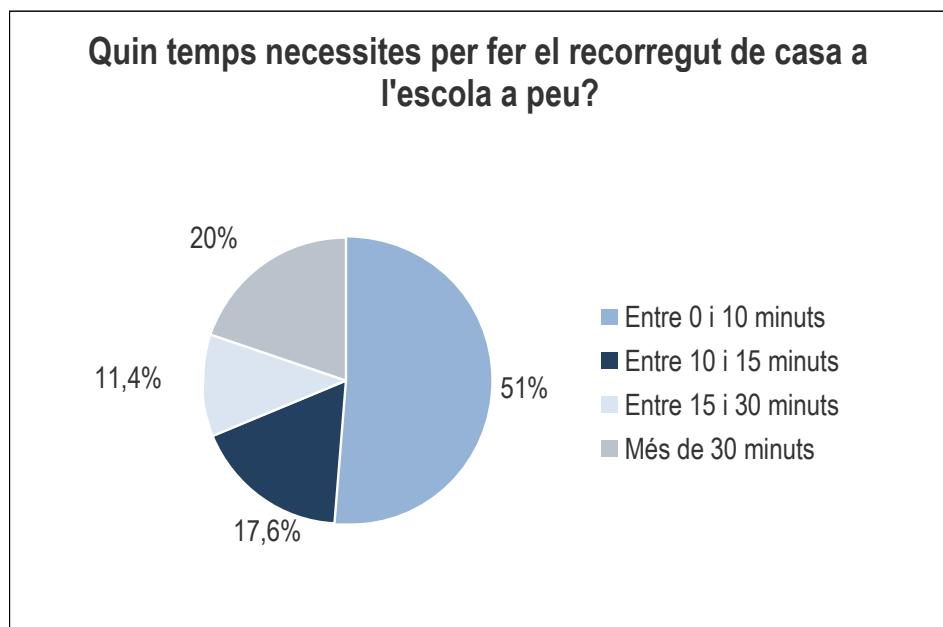
5. Sistema de desplaçament desitjat

Respecte als desplaçaments reals minva el percentatge que voldria anar a peu, encara que continua essent l'opció majoritària, i també baixa el percentatge que voldria anar en cotxe. La dada rellevant és el nombre d'infants que els agradaria utilitzar la bicicleta en el seu recorregut, un 18%.

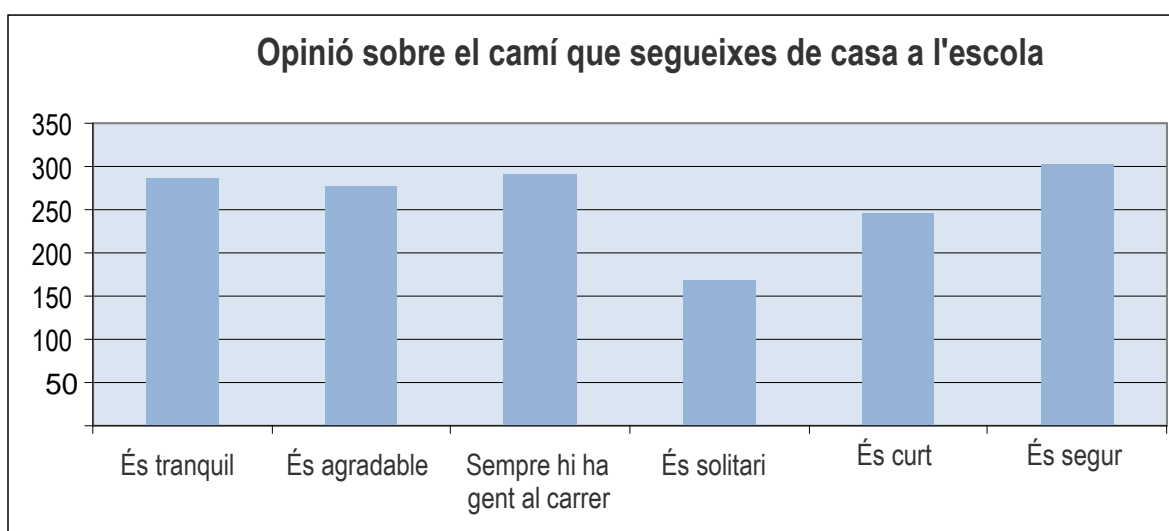
6. Temps invertit en el desplaçaments

En coherència amb el barris de residència familiar la meitat dels alumnes han de menester menys de 10 minuts en el trajecte escolar. Llavors, però, un 20% necessiten més de 30 minuts per realitzar el mateix recorregut.

7. Valoració i percepció del recorregut

Els alumnes identifiquen el trajecte al CEIP Son Pisà com un itinerari segur. La puntuació de les altres variables també incideix en el concepte de seguretat (*és tranquil, sempre hi ha gent al carrer*).

b. La mobilitat de les famílies

Passi de les enquestes

Nre. d'enquestes: 124

Les enquestes s'han distribuït a les famílies, les quals han estat acompanyades d'una circular informativa.

Part de les variables coincideixen en els dos qüestionaris: l'autonomia en els desplaçaments, el grau de responsabilització familiar i els motius dels acompanyaments, el sistema modal utilitzat i el desitjat o els temps invertit en el trajecte escolar. A part, als pares i a les mares se'ls demanava sobre els hàbits en l'ús del vehicle privat, la vinculació entre la mobilitat laboral i la mobilitat escolar i els condicionants que facilitarien una major autonomia dels seus fills i filles.

Atesa la coincidència en les variables i en part dels resultats, no s'edita la totalitat de l'informe sinó una versió reduïda. L'informe complet es pot consultar a l'apartat d'annexos.

Informe mobilitat de les famílies

1. Grau d'autonomia en els desplaçaments

Les famílies i els infants coincideixen en assenyalar el grau d'autonomia dels menors (només un 33-34% hi va sol) i la dependència, molt elevada d'altra banda dels pares i de les mares en els acompanyaments (un 79% - 80% dels casos).

2. Motiu de l'acompanyament

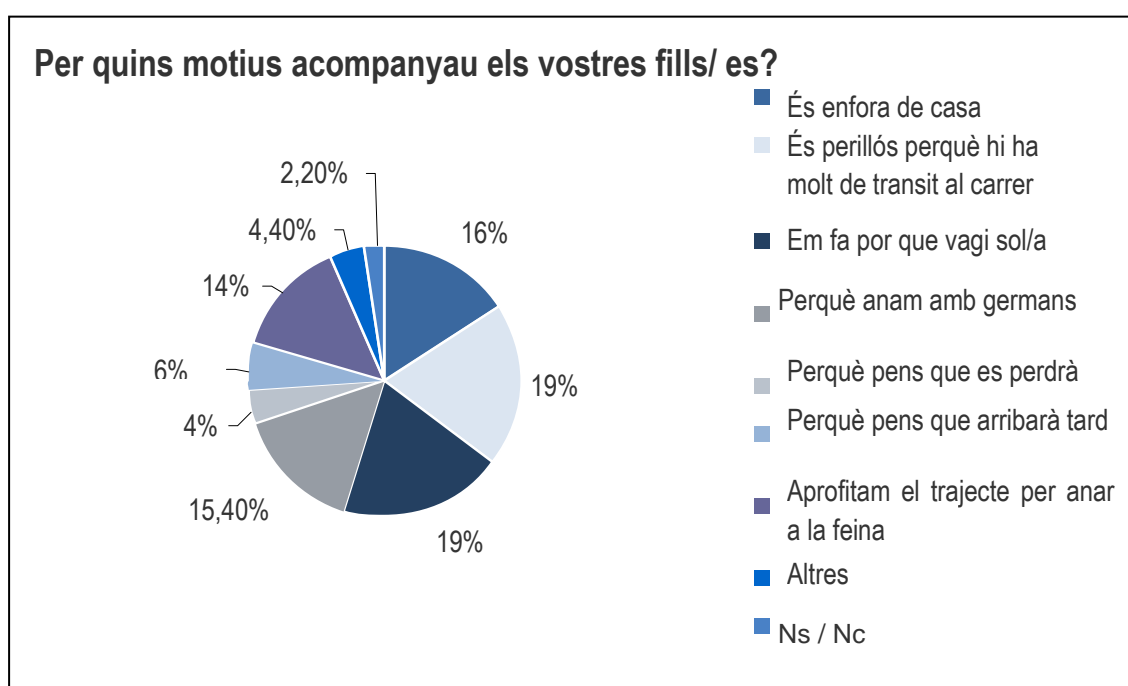
La inseguretats viària (19%), la por de què vagi sol o sola per l'edat (19%) i la llunyania del domicili familiar (16%) són, segons els pares i les mares, els motius que justifiquen els acompanyaments. Les dues primeres motivacions estan relacionades amb la seguretat de l'entorn.

Les famílies diversifiquen els motius i destaquen un major nombre de variables que els menors, com la presència de germans més petits (15,4%) i la mobilitat laboral (14%), és a

dir compaginar els horaris escolars amb els laborals i aprofitar els desplaçaments al lloc de feina.

La principal diferència amb els seus fills i filles rau en la percepció de la por. D'una banda, pels progenitors suposa un dels motius principals dels acompanyaments (19%) i, en canvi, l'alumnat li atorga un pes insignificant (3%).

Les motivacions que tenen a veure amb les capacitats i les habilitats pròpies dels infants (*pens que arribarà tard, pens que es perdrà*) reben una valoració similar: un 15% segons els menors i un 10% segons les famílies.

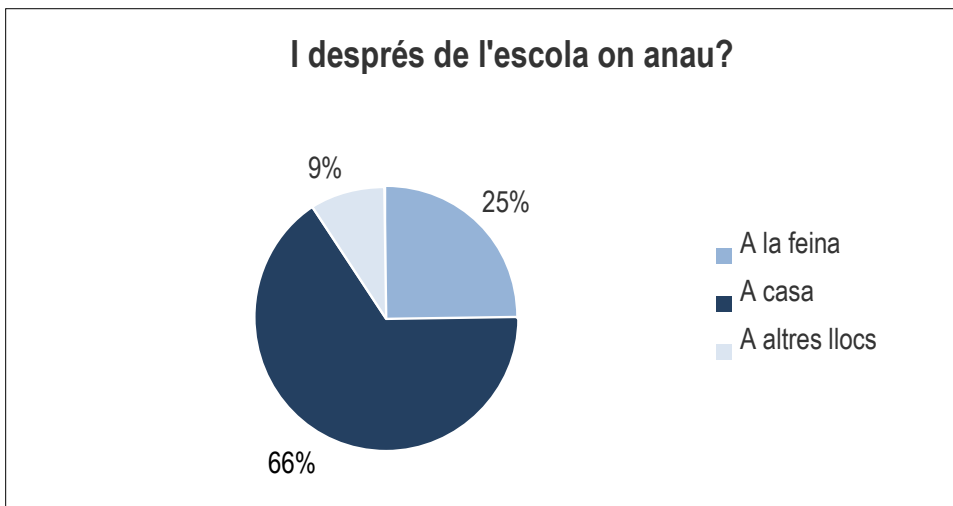
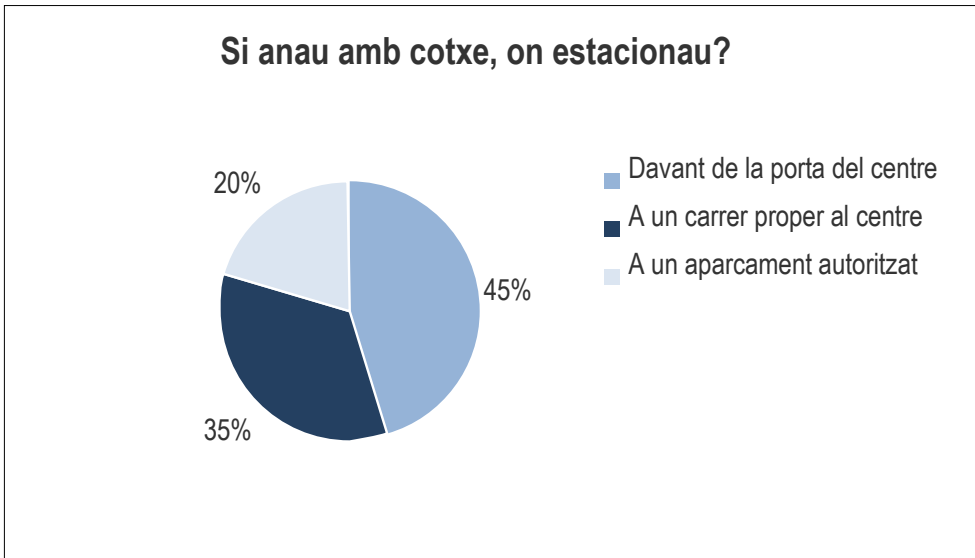
3. Sistema de transport utilitzat a les anades i les tornades i sistema de desitjat

No s'aprecien variacions significatives. La majoria de les famílies es desplacen a peu a l'escola (un 66%) i només un 31% a l'anada i un 22% a la tornada fan ús del vehicle privat. Pel que fa al transport col·lectiu el percentatge mitjà d'ús és d'un 9'60% i d'un 6,15% si es combina l'autobús amb el cotxe.

La mobilitat a peu és l'opció majoritària (59% respecte al 48,55 dels menors) a l'hora que minva el percentatge que voldria anar amb cotxe i es multipliquen les alternatives, des de la bicicleta al transport escolar.

4. Hàbits en l'ús del vehicle privat

Les famílies que fan ús del cotxe manifesten com a primera opció que aparquen davant la porta de l'escola. La mobilitat laboral només suposa un 25% del total dels desplaçaments efectuats.

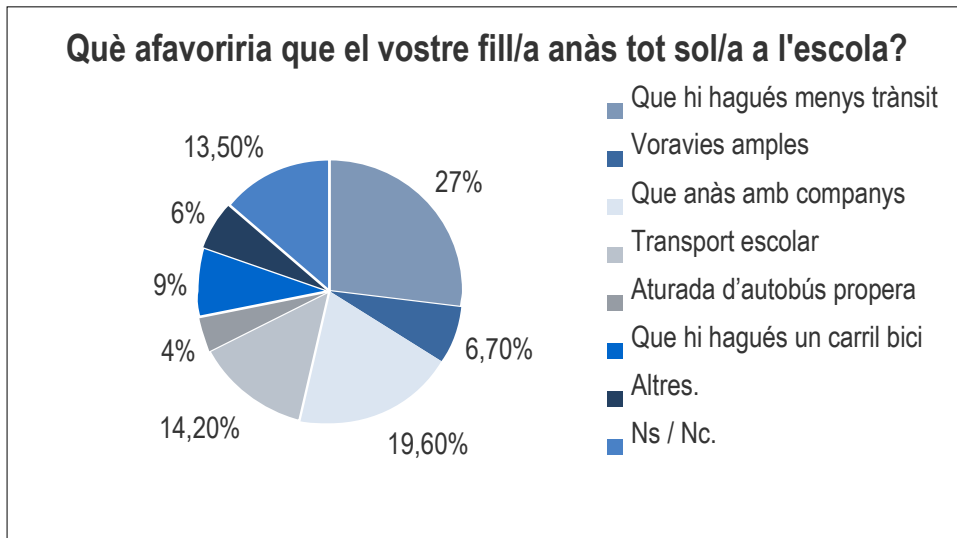

5. Temps invertit en el desplaçaments

La meitat de les famílies ha de menester manco de 10 minuts en el trajecte escolar i només un 15% més de 30 minuts.

6. Condicions per a una major autonomia dels filles i les filles en els desplaçaments

Les dues variables amb més incidència (*que hi hagués més poc trànsit al carrer i que anàs a l'escola amb companyia d'altres amics*) estan directament vinculades amb la seguretat i amb els motius pels quals els pares i les mares continuaven acompanyant els menors : *és perillós a causa del trànsit i em fa por de que vagi sol/a*.

c. Principals conclusions dels informes de mobilitat

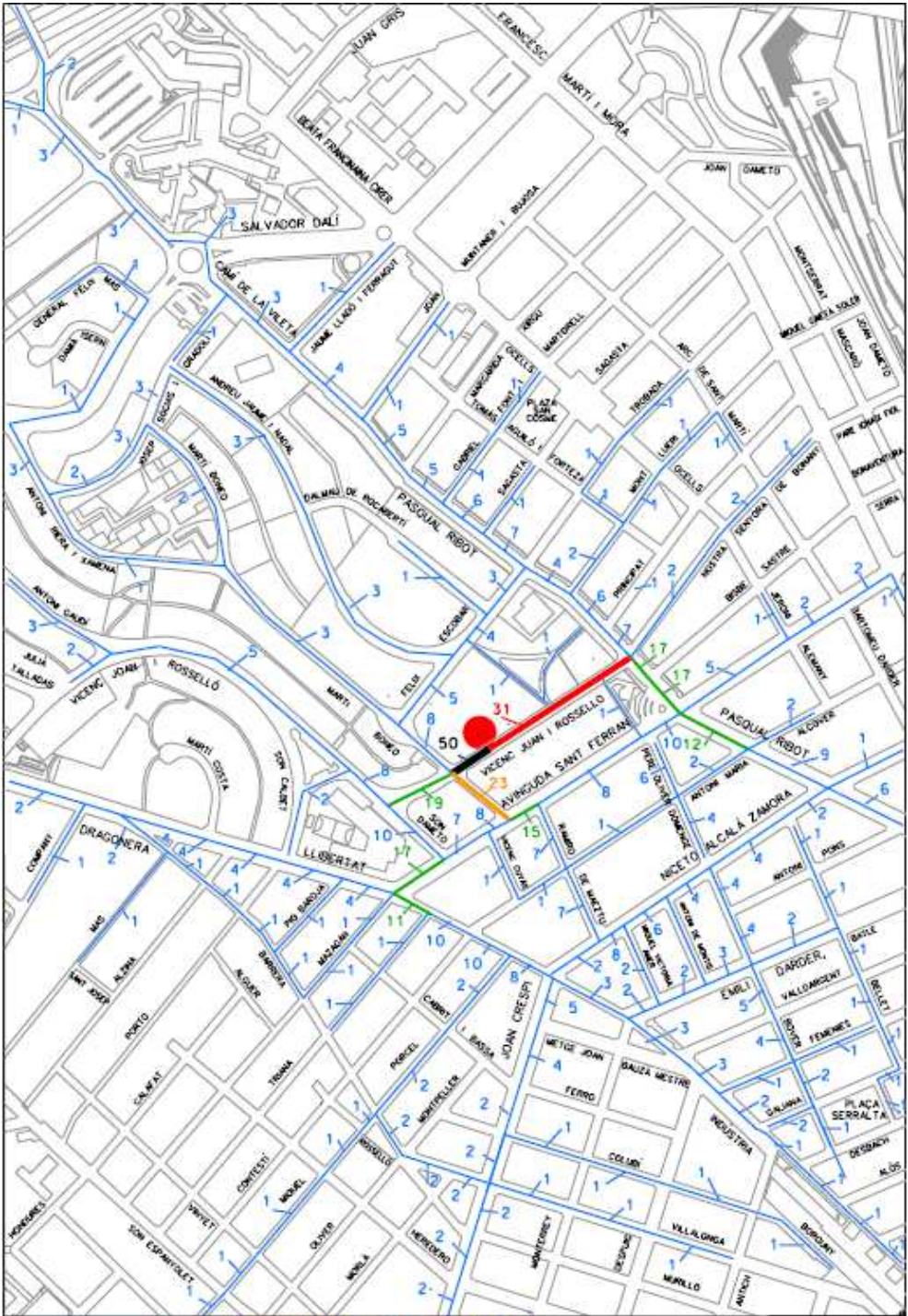
- Més de la meitat de les famílies resideix a barris propers a l'escola. Son Dameto, Camp d'en Serralta , Son Cotoner i es Fortí, per aquest ordre, concentren el 56,6% dels alumnes.
- La majoria dels infants van a l'escola acompanyats d'una persona adulta. Només un 33%, segons els infants, o un 34%, segons les famílies, es desplacen sols al centre escolar.
- Alta dependència dels progenitors: el 80% dels acompanyaments els fan els pares o les mares.
- Els infants justifiquen els acompanyaments per la perillositat del trànsit (23%), la llunyania del domicili familiar (22%) i la presència de germans més petits (21%). Les famílies, si bé coincideixen en les valoracions, posen l'accent en altres factors com la por de què vagi sol o sola per l'edat (19%). Aquesta és la principal diferència: la percepció de la por, ja que l'alumnat li atorga un pes insignificant (3%).
- Alta mobilitat a peu: més d'un 60% es desplaça a peu, i només un 20% fa ús del vehicle privat. La resta utilitza l'autobús o combina diferents sistemes de transport (bus/ cotxe/ a peu).
- Si poguessis triar, l'opció majoritària continuaria essent anar a peu.
- La mobilitat laboral (14%), és a dir compaginar els horaris escolars amb els laborals i aprofitar els desplaçaments al lloc de feina., sols representa un 14% dels acompanyaments i només un 25% dels desplaçaments efectuats amb cotxe.
- Quan es desplacen amb vehicle, s'aturen, en primer lloc, davant la porta d'entrada de l'escola, seguit d'un carrer proper i en darrer lloc, estacionen a un aparcament autoritzat
- Un 51% dels alumnes han de menester manco de 10 minuts en el trajecte casa-escola.
- Els alumnes identifiquen el trajecte al CEIP Son Pisà com un itinerari segur.
- Manco trànsit a la via pública i anar amb companyia d'altres amics són les condicions més valorades pels pares i mares a l'hora de facilitar l'autonomia en els trajectes escolars. Ambdues estan directament vinculades amb la seguretat.

d. Localització dels itineraris seguits per l'alumnat

Paral·lelament a les enquestes els alumnes han dibuixat el recorregut que segueixen de casa a l'escola i, llavors, el departament de Mobilitat ha grafiat els resultats segons la intensitat de pas (entre 0-10, entre 11- 20, entre 21-30, entre 31-40 i entre 41- 50).

Del plànol que en resulta no es dedueix un camí predefinit, sinó una dispersió dels itineraris seguits per part de l'alumnat.

- Intensitat de pas de 41 a 50 alumnes (en color negre): tram del carrer de Vicenç Juan i Rosselló
- Intensitat de pas de 31 a 40 alumnes (en color vermell): tram del carrer de Vicenç Juan i Rosselló
- Intensitat de pas de 21 i 30 alumnes (en color ocre): tram del carrer de Martí Borneo, entre avinguda de Sant Ferran i el carrer de Vicenç Juan i Rosselló
- Intensitat de pas d'11 a 20 alumnes (en color verd): tram del carrer de Pasqual Ribot, tram del carrer de Vicenç Juan i Rosselló, de l'avinguda de Sant Ferran i del carrer de Llibertat.
- Tota la resta de carrers registren fluxos de pas inferiors al 10 alumnes (color blau).

- INTENSITAT DE 0 A 10 ESCOLARS
- INTENSITAT DE 11 A 20 ESCOLARS
- INTENSITAT DE 21 A 30 ESCOLARS
- INTENSITAT DE 31 A 40 ESCOLARS
- INTENSITAT DE 41 A 50 ESCOLARS
- SITUACIO CEIP SON PISA

CAMINS ESCOLARS CEIP SON PISA

TOTAL RECORREGUTS 81 DE 82

5.3. PLANIFICACIÓ DEL CAMÍ ESCOLAR

a. Treball de camp

Una vegada concloua la fase d'anàlisi de la mobilitat i l'observació de l'espai públic es formula una primera proposta de camí escolar tenint en compte la densitat de pas, la morfologia urbana, la intensitat del trànsit rodat...

El personal tècnic del projecte fa una visita de camp (20 / 01 /2015) que coincideix amb l'horari d'entrada al centre. En aquesta visita també es recullen aportacions d'informadors claus (professorat, conserge). Aquestes visites es repeteixen diferents dies i diferents hores

Accés al CEIP Son Pisà

Administrativament l'entrada al centre és al carrer de Fèlix Escobar però els alumnes entren a través del pati que dona al carrer de Vicenç Juan i Rosselló, amb una porta d'accés diferenciada per a educació infantil i per a primària.

Les portes s'obren a les 8'50h

Cobertura de les entrades i sortides per part de la policia local

Segons la planificació de la cobertura dels centres escolars el CEIP Son Pisà té la classificació B , que significa que es cobrirà sempre i que el servei ho permeti.

Carrer de Vicenç Juan i Rosselló

- L'entrada al centre escolar es fa a través de dos accessos que comuniquen directament amb el pati
- Circulació de vehicles en doble sentit
- Estacionament de vehicles a banda i banda del carrer
- Els contenidors de recollida de fems d'EMAYA es troben a la façana de l'escola, just a l'espai que hi ha entre les dues portes d'accés. A més dels possibles problemes d'olors, l'alçada dels contenidors dificulta el camp visual dels infants. D'altra banda, la recollida de residus (paper) coincideix amb l'hora d'entrada
- La ubicació dels contenidors determina que la zona d'espera de les famílies sigui la voravia de davant

- En tractar-se d'una àrea de nova urbanització les voravies estan rebaixades
- Pas de vianants i senyal d'advertiment i límit de velocitat a 30 km/h a la porta d'entrada de primària
- Activitat de serveis concentrada a un lateral (bar, reparació vehicles..)
- Al final del carrer, s'hi troba el Centre de Salut Son Pisà i una de les entrades al parc. Es descarta senyalitzar el camí escolar per l'interior del parc per motius de seguretat

Carrer de Martí Boneo

- Circulació de vehicles en sentit únic (ascendent des l'avinguda de Sant Ferran)
- En el tram superior del vial s'hi troba un aparcament en superfície, que com s'ha comentat anteriorment, s'ha descartat el seu ús per manca de places en horari lectiu
- Estacionament de vehicles a banda i banda del carrer i a la illeta central

Carrer de Fèlix Escobar

- S'hi troba l'entrada administrativa i a l'aparcament de vehicles del CEIP
- Circulació de vehicles en doble sentit
- Estacionament a banda i banda del carrer
- Pas de vianants a l'inici del carrer i davant la porta d'entrada

- Carrer arbrat, idoni per al passeig de mascotes, per la qual cosa és habitual trobar excrement de cans, essent aquesta una dificultat per la mobilitat
- Sense activitat comercial. Les plantes baixes són ocupades per habitatges.
- Aquest carrer s'utilitza per deixar el cotxe quan els acompanyaments es fan amb vehicle privat.
- En ser un carrer d'urbanització recent no es detecten barreres arquitectòniques (voravies amples, rebaixos...) i la densitat dels blocs d'habitatges és baixa. A diferència d'altres carrers de Son Dameto, els blocs disposen d'aparcaments soterranis

Avinguda de Sant Ferran

- Artèria central del barri que junta les dues vies de comunicació de trànsit carrer de Pasqual Ribot i carrer de Llibertat, amb activitat comercial i de serveis. Es tracta d'una via de segon ordre.
- Doble sentit de circulació
- Estacionament a banda i banda del carrer i sistema tarifari (ORA) restringit a un dels laterals
- Pas de vianants semafòrics a la intersecció amb el carrer de Llibertat i amb el carrer de Pasqual Ribot
- Pas de vianants no elevat a l'altura del carrer de Martí Boneo, amb senyal d'avertiment llumínica, expressament pel pas dels alumnes del centre³. Aquest continua essent un punt de perill per la velocitat d'arrencada dels vehicles des de l'inici del carrer.
- Voravies amples
- Entrades de vehicles a ambdós laterals

Carrer de Ramiro de Maeztu

- S'hi localitzen diferents equipaments comunitaris a l'antic grup escolar de Son Espanyolet
- Circulació de vehicles en doble sentit

³ Reclamació de la comunitat escolar del CEIP Son Pisà. Inversió realitzada a partir del PLA E (2010) en què es va millorar la seguretat vial i es va intervenir en un total de 68 passos de vianants de centres educatius

- Estacionament a banda i banda del carrer i amb diferents guals i entrades de vehicles al lateral dret, des de l'avinguda de Sant Ferran

Carrer de la Llibertat

- Artèria de comunicació des del centre de Palma. Es tracta d'una via principal de primer ordre. Circulació de vehicles en sentit únic (ascendent des del carrer d'Indústria)
- Pas de vianants semafòric a la cruïlla amb l'avinguda de Sant Ferran
- Aturada de la línia 7 de l'EMT i estacionament de Bicipalma

Carrer de Pasqual Ribot

- Artèria de comunicació amb el centre de Palma. Es tracta d'una via principal de primer ordre
- Circulació de vehicles en sentit únic (descendent)
- Aturades en direcció Palma de la línia 8 de l'EMT
- Benzineria a la cruïlla amb l'avinguda de Sant Ferran
- Voravies amples
- Activitat comercial i de serveis

Carrer de Nostra Senyora de Bonany

- Aquest carrer registra una intensitat de pas baixa, però la direcció del centre comunica que és el carrer que freqüenten els alumnes que hi acudeixen amb la línia 8 de l'EMT, amb l'aturada al carrer de Francesc Martí i Mora, 34
- Vial secundari de sentit únic
- Escassa activitat comercial a les plantes baixes i predomini del usos residencials
- Barreres arquitectòniques a les voravies
- No totes les interseccions disposen de passos de vianants

Carrer de Niceto Alcalá Zamora

- Via paral·lela a l'avinguda de Sant Ferran, però amb menor nivell de trànsit i d'activitat comercial
- Circulació de vehicles en sentit únic i estacionament de vehicles a banda i banda
- Carrer arbrat i amb voravies amples

El camí escolar s'estructura a partir del carrer de Vicenç Juan i Rosselló, on es localitzen els accessos al centre escolar, i inclou trams dels carrers següents:

- **Carrer de Vicenç Juan i Rosselló**
- **Carrer de Son Calbet**
Permet connectar amb l'escola d'infants Mama Ossa
- **Carrer de Martí Boneo**
- **Carrer de Fèlix Escobar**
Connecta amb l'entrada administrativa però sobretot facilita a les famílies que fan ús d'aquest vial amb vehicle privat
- **Avinguda de Sant Ferran**
- **Carrer de Ramiro de Maeztu**
Aquest vial s'incorpora al projecte de camí escolar per dos motius: donar una via d'accés ràpid i segur a peu a les famílies que viuen als carrers d'es Fortí i connectar amb l'escola d'Infants de Son Espanyolet (0-3 anys), atès que algunes famílies poden tenir infants escolaritzats a ambdós centres
- **Carrer de la Llibertat**
És el carrer d'accés a l'escola pels alumnes de Son Espanyolet per la qual cosa s'ha senyalitzat la voravia que comunica amb aquesta barriada i el tram fins a l'aturada 223 de la línia 7
- **Carrer de Pasqual Ribot**
És el carrer d'accés per les famílies de Camp d'en Serralta i per a aquelles que puguin utilitzar el transport públic de l'EMT

El camí que resulta fa plantejar la conveniència d'incorporar per la proximitat el col·legi Santa Magdalena Sofia, sobre tot pel que fa al carrer de Nostra Senyora de Bonany, on encara que el fluxos de pas siguin baixos la direcció del CEIP insisteix que és el vial utilitzat per aquells alumnes que fan arriben amb la línia 8 de l'EMT.

Respecte a la primera proposta, no varien els carrers que formen part del camí escolar, però si les voravies de pas i es suprimeix el trànsit per davant la benzinera del carrer de Pasqual Ribot, per motius de seguretat .

El canvi més important es produeix a l'avinguda de Sant Ferran, on es modifica la voravia i s'allarga el traçat. Aquest canvi es justifica per la localització del pas de vianants semafòric, de manera que el pas cap al CEIP Son Pisà es realitzi per aquest punt.

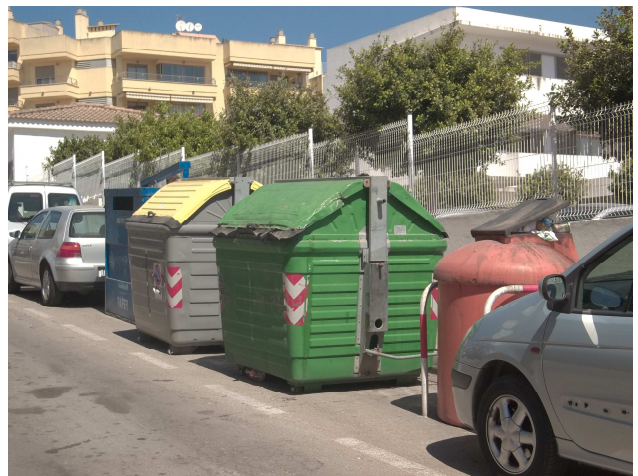
c Actuacions tècniques

Mesures que tenen per objecte millorar la seguretat vial i l'accessibilitat

Actuació	Localització	Àrea responsable
Eliminar l'estacionament en cordó en un tram aproximat de 30 m	Carrer de Vicenç Joan i Rosselló entre el núm. 63 i la cantonada	Mobilitat
Ampliar la voravia entre les dues portes d'accés al recinte escolar	Carrer de Vicenç Joan i Rosselló entre el núm. 63 i la cantonada	Infraestructures
Col·locar pilons per dificultar l'estacionament de vehicles a la voravia	Carrer de Vicenç Joan i Rosselló entre el núm. 63 i la cantonada	Infraestructures
Trasllat dels contenidors d'EMAYA	Del carrer de Vicenç Joan i Rosselló al carrer de Martí Boneo	EMAYA
Modificar la senyalització de tacs de cedi el pas	Carrer d' Antoni Maria Alcover 56	Mobilitat
Modificar la senyalització del pas de vianants fins que quedi alineat amb el voral del carrer de Ramiro de Maeztu	Carrer d'Antoni Maria Alcover 54	Mobilitat
Revisió i repintat dels passos de vianants	Tots els que conformen la ruta	Infraestructures
Adaptació i rebaixa de voreres	A tots els passos de vianants esmentats en el punt anterior	
Reparació de l'estat del paviment de les voravies	A diferents punts	Infraestructures
Revisió des de la sala de control de trànsit del pas de vianants per valorar l'adopció d'un pas de vianants semafòric	Avinguda de Sant Ferran	Mobilitat

Altres mesures		
Actuació	Localització	Àrea responsable
Modificació de la classificació del CEIP Son Pisà a la cobertura de les entrades i sortides per part de la Policia Local: tant l'entrada com la sortida tindrà la classificació A, que vol dir que es cobrirà sempre tret que es doni una causa major.		Seguretat Ciutadana

Trasllat dels contenidors d'EMAYA

Ampliació de la voravia del carrer de Vicenç Juan i Rosselló

Col·locació de pilons a la voravia per dificultar l'estacionament

Control del pas de vianants

El Servei de Regulació i Control del Trànsit del Departament de Mobilitat ha comprovat les característiques d'aquest pas i s'han revisat amb els criteris tècnics que recomanen la instal·lació de semàfors per a vianants en zones properes a les escoles. Atès que existeix a 125 m un altre pas de vianants amb semàfors (carrer de la Llibertat), no es recomana la instal·lació d'un nou pas semaforitzat a tan curta distància.

Es considera que canviar el sistema actual, on té prioritat de pas el vianant davant els vehicles i, en general, no ha d'esperar per travessar, amb la instal·lació d'un pas amb semàfors, perjudicarà al vianant enfront els vehicles en haver d'esperar el seu temps de pas. Aquest temps d'espera al semàfor vermell pot provocar que alguns al·lots o usuaris no ho respectin per massa temps d'aturada, atès que el flux de vehicles no és continu i el costum de preferència de pas pot fer que travessin amb el semàfor en vermell.

Després de l'observació realitzada s'ha comprovat que aquest pas de vianants està consolidat i és respectat, en general, per part dels conductors durant totes les hores del dia, que vianants i persones residents poden travessar el carrer de Sant Ferran sense la pressió dels vehicles entre semàfors.

Com a mesures de millora de la seguretat viària l'informe del Servei de Regulació i Control del Trànsit apunta a dues alternatives:

- a. Presència de la Policia Local a les hores d'entrada i sortida dels escolars 2016
- b. Possibilitat de responsabilitzar als pares i les mares i als alumnes majors, a fi de reforçar el paper de l'educació viària i fomentar el respecte amb el compliment de les normes de circulació a la via pública. Aquesta proposta coincideix amb el projecte de l'Àrea de Seguretat Ciutadana *Voluntaris d'educació vial*

Aquestes consideracions finals es fan arribar a la Direcció del centre a través d'una reunió (15/04/2015) a la qual, també, hi assisteix Andreu Ferrà, del servei d'Educació Viària.

Mesures que tenen per objecte la senyalització del camí

Panell informatiu de la ruta a diferents punts

Reproducció del planell a escala 60x80 cm a diferents punts:

- Porta d'accés d'infantil al carrer de Vicenç Juan i Rosselló
- Porta d'accés a primària al carrer de Vicenç Juan i Rosselló
- Escola d'Infants de Son Espanyollet al carrer de Ramiro de Maeztu

En ubicar-se a les façanes exteriors esdevé un punt d'informació per tots les famílies del centre, però també per a tota la comunitat

Marques vials

- Marques vials circulars de color taronja que es col·locaran a les voravies a una distància unes de les altres d'uns 15m aproximadament.

5.4. IMPLEMENTACIÓ DEL PROJECTE A L'ESCOLA A PEU

a. Activitats educatives

En relació als infants és clau el conjunt d'accions educatives que es van fent al llarg del curs i que els acosten al camí escolar. Del catàleg d'activitats educatives del Palma Educa , que l'Ajuntament de Palma posa a disposició del centres educatius, s'han fet les activitats següents:

Curs 2014/2015.

Els alumnes de 5è realitzen l'activitat següent:

Gimcana de la mobilitat sostenible

Dates: 26 i 27 de maig

Descripció: Els alumnes hauran de respondre a una sèrie de proves i preguntes relacionades amb la mobilitat urbana. Les proves promouran l'observació directa i l'intercanvi d'experiències i opinions amb la gent del barri, a partir de les quals s'elaboraran unes conclusions amb les iniciatives que millorarien la mobilitat de l'entorn.

Les opinions de l'alumnat són les següents:

- Valoren positivament

- l'accessibilitat per desplaçar-se a peu, l'amplitud de les voravies, amb desnivells adequats per als cotxets i cadires amb rodes
 - que hi hagi carrers amb arbres, tot i que consideren que no són els adequats per la brutor que fan
 - que els semàfors donen prioritat als vianants amb un temps d'espera inferior als dels cotxes.
- Valoren negativament
 - que hi hagi pocs passos de vianants i que els que hi ha són poc visibles, haurien de repintar-se i estar elevats.
 - les nombroses obres que ocupen les voravies
 - el volum de cotxes que circulen pels carrers principals
 - els excrements dels cans, si bé no en responsabilitzen el servei de neteja, sinó la falta de civisme dels propietaris de les mascotes

D'altra banda, els alumnes han entrevistat a veïnats del barri sobre qüestions relacionades amb la neteja i el transport públic.

- En relació a la neteja un 58,75% troba que els carrers estan bruts, mentre que un 20 % diu que es troben nets. El 21,25 % restant troba que estan nets o bruts segons els dies i zones del barri.
- En relació amb els excrements dels cans, un 93,51 % considera que és un problema evident del barri
- En relació al servei de transport públic , un 77,46% el valora positivament

Aquesta activitat s'ha de repetir en el primer trimestre del curs 2015/2016 per els alumnes que cursaran 5è

Curs 2015/2016

El servei d'Educació Viària de la Policia Local proposa al centre pel curs 2015/2016 el projecte **Voluntaris d'educació vial**

Descripció: Aquesta activitat cerca que les famílies i els veïns prenguin consciència de la importància d'un comportament correcte a la via pública per 'evitar conductes perilloses, per això proposa amb el suport de la Policia Local que els centres educatius puguin intervenir en la regulació del trànsit a l'entrada i sortida .

L'Ajuntament de Palma aporta un estudi per a la millora de la seguretat vial del centre, que en el cas del CEIP Son Pisà ja està elaborat, la formació dels patrullers escolars, uniformitat i estris adequats i el suport de la Policia Local

Durant aquest curs el CEIP no ha sol·licitat cap de les activitats educatives del Servei d'Educació Viària.

b. Activitats divulgatives

Circulars informatives

Circular informativa per a les famílies a principis del curs 2014/2015

Recursos web

Una de les primeres accions divulgatives consisteix en compartir els resultats de l'informe de mobilitat amb la comunitat educativa . Es recomana la difusió dels informes de mobilitat a través de la pàgina web del centre

S'ha fet arribar al CEIP Son Pisà (19/03/2015) una nota informativa per a la publicació a la web que conté la definició de camí escolar i els principals resultats dels estudis de mobilitat.

La web del CEIP Son Pisà publica una notícia del camí escolar i de l'activitat gimcana de la mobilitat sostenible

<http://www.ceipsonpisa.org/activitats-del-centre/activitats-complementaries/340-camins-escolars>

Presentacions del projecte

El camí escolar és bàsicament una iniciativa adreçada als infants i a les seves famílies, però també és una millora que repercuteix a totes les persones residents a la barriada.

Serveis i entitats del barri

Associació de veïns de Son Pisà-Son Dameto

Es contactà amb el president de l'entitat, Xisco Bonnin

Data: 20/04/2015

Assisteixen a la reunió altres membres de la Junta Directiva

L'entitat assenyala com una dificultat de la barriada, la brutícia causada pels excrements de les mascotes. Insisteixen en la necessitat que l'Ajuntament apliqui i sancioni aquest comportament tal com preveu l'ordenança cívica

Patronat Municipal d'Escoles d'Infants

Es contacta amb la coordinadora pedagògica, Mª Antònia Fiol

Data: 20/04/2015

Es posa en coneixement de l'organisme l'itinerari del camí escolar amb un punt d'inici a l'Escola d'Infants de Son Espanyollet. S'acorda:

- instal·lar un punt informatiu del camí escolar a l'edifici atesa la titularitat municipal

- reunió informativa amb la Direcció de l'Escola d'Infant el mes de setembre

Centre de Salut de Son Pisà

Data: 9/06/2015

Hi assisteix la coordinadora, Maite Corredor, i el personal d'infermeria que assumirà el projecte de ruta saludable

S'explica el procés metodològic i participatiu que conclou amb la proposta d'itinerari de Son Pisà i Son Cotoner. S'assenyalen les similituds i les divergències de la ruta saludable amb el camí escolar (per exemple en la qüestió dels parcs)

Se'ls proposa una futura col·laboració com a establiment amic i en activitats de salut comunitària, com ara en la prevenció de l'obesitat infantil i la seva vinculació amb activitats saludables de la vida diària, per exemple anar a peu.

Centre d'educació infantil Mamá Osa

Data: 11/06/2015

Hi assisteixen les propietàries del centre Reyes Tobalina i Mª Carmen Tobalina

S'acorda que el centre divulgarà la iniciativa entre les famílies

Escola d'Infants de Son Espanyolet

Data: 7/09/2015

Hi assisteix la coordinadora del centre, Cristina Amengual

S'acorda que el centre col·laborarà en la divulgació de la iniciativa entre les famílies, a més de la col·locació d'un panell exterior informatiu.

Com a mesura a favor de la mobilitat sostenible, l'escola té habilitat un espai exterior, però cobert, perquè les famílies hi puguin deixar els cotxets de nadons.

Pares i mares

Tallers i xerrades informatives per donar conèixer el projecte i la posada en marxa del camí, (1h durada aproximadament). S'han d'assenyalar les conseqüències positives de la presa d'autonomia i els avantatges de caminar. Es pot incloure una visita valorativa de l'itinerari proposat

Pendent de programació

c. L'inici del camí

S'acorda la data d'inici amb el centre escolar el 22 de setembre de 2015, just després de les vacances escolars i, a proposta del departament de Mobilitat, per coincidir amb la Setmana de la Mobilitat Sostenible.

En termes generals, es comença el camí escolar quan tots els agents implicats consideren que es donen les condicions acceptables, quan s'han realitzat les propostes tècniques, les propostes educatives i les propostes de divulgació.

El model de camí escolar que impulsa l'Ajuntament de Palma correspon al de **rutes autònomes** que afavoreixen la mobilitat a peu i l'autonomia dels infants en els desplaçaments escolars. Es promou que els infants a partir de 8 anys puguin anar sols a l'escola mentre que els més petits hi han d'anar acompanyats per una persona adulta (pare, mare, padrins, veïnats.....). El model de rutes autònomes no implica l'absència de supervisió dels menors, sinó que tota la comunitat (mestres, establiments col·laboradors, altres pares i mares....) exerceix una supervisió indirecta.

Una passa prèvia són els **tallers informatius amb l'alumnat de cicle superior**, que per l'edat, tenen les capacitats i habilitats teòriques per desplaçar-se per la ciutat de manera autònoma. Aquests tallers tenen una durada aproximada de 40 minuts. En el taller es comenten els resultats dels informes de mobilitat, les obres de millora que s'ha realitzat a l'espai públic i s'assenyalen els avantatges d'anar a peu. Com a suport es disposa d'un power point (veure document annex). En aquesta activitat hi col·labora el personal de Seguretat ciutadana

En aquets tallers es van lliurar els distintius per a les motxilles *A l'escola a peu*. Aquest identificador es pot completar amb una tarja amb algunes dades com el nom del centre escolar on està escolaritzat el menor o un telèfon de contacte.

d. Establiments col·laboradors

El projecte de camins escolars de l'Ajuntament de Palma recull la possibilitat que els comerços i altres entitats formin part de la ruta com a establiments col·laboradors. El comerç de proximitat esdevé un punt de referència per als infants que van tots sols a l'escola, els quals saben que poden acudir-hi i demanar ajuda si es troben amb alguna dificultat.

- Permetre que cridin per telèfon (a l'escola, a la família....)
- Fer costat davant una incidència o demanda concreta

Quins tipus de dificultats es poden trobar els infants ens els trajectes escolars

- S'han perdut, es troben desorientats
- Han pres mal (una caiguda, una ferida lleu..)
- Es troben indisposts /es
- Se senten insegurs perquè arriben tard, han perdut un objecte, com ara el mòbil
- Senten por o desconfiança d'altres persones (persones adultes, companys més grans...)
- Tenen conflictes, disputes...amb altres companys
- Ha plogut i s'han banyat
- Necessiten anar al bany

Es preveu que aquesta iniciativa s'impulsi a Son Pisà una vegada ja estigui en funcionament la ruta i a partir de les entitats comunitàries del barri (2016).

6. BIBLIOGRAFIA

Observatori de Palma

Població per barris de Palma.

http://www.observatoripalma.org/imgdb/archivo_doc10113.pdf

http://www.observatoripalma.org/imgdb/archivo_doc9065.pdf

Possessions de Palma

http://www.possessionsdepalma.net/index.php?option=com_content&view=article&id=124%3Ason-pisa&catid=1%3Aparroquia-de-santa-creu&Itemid=15&limitstart=2

Centre de Salut Son Pisà

<http://www.caib.es/govern/archivo.do?id=406179>

Conselleria d'Educació. CEIP Son Pisà.

<http://www.caib.es/sacmicrofront/archivopub.do?ctrl=NTCS012979ZI25865&id=25865>